

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТИ

ФИЛОСОФИЯ КАФЕДРАСЫ

FIL2102 -«ФИЛОСОФИЯ» ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН

БАҒДАРЛАМАСЫ

«6B03201, 6B03201,
6B03201, 6B03201, 6B03201
- факультет журналистики»

Құрастырған: **Философия ғылымдарының докторы, профессор Габитов Т.Х.**

Алматы, 2024

«Философия»
пәні бойынша оқу-әдістемелік кешен
Құрастырған:
Философия ғылымдарының докторы,
профессор Ғабитов Т.Х.
2024-2025 оқу жылы.

«ФИЛОСОФИЯ» ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Емтиханға ұсынылатын оқу тақырыптары: Емтиханның тақырыптық мазмұны семестр барысында оқылған дәрістерді, өткізілген семинарларды және студент орындаған өзіндік жұмыстарды қамтиды. Емтихан барысында студент пән бойынша негізгі білімін, оның басты категориялар аппаратын қолдана алатынын, өз ойын тұжырымдап, логикалық жүйелі түрде жеткізе білетінін, себеп-салдарлық байланыстарды айқындаі алатынын, қойылып отырган мәселе бойынша өз пікірін нақты мысалдар келтіре отырып, пікірталас түрінде қорғауга қабілеттілігін айқын көрсете білуі тиіс.

Оқу нәтижелері: Емтиханға дайындық барысында студент курсын негізгі мазмұнын, терминологиясы мен әдістерін қайталауы қажет. Курсты оқудың қорытынды нәтижесінде студент мына қабілеттерге ие болуы тиіс:

- Философия тарихындағы сана, қоғам түсініктерінің қалыптасуы туралы білімге;
- Өркениеттену үстіндегі әлем құндылықтары: оның қазақстандық қоғамдық санамен үйлесімділігі және қайшылықтарын талдауға;
- Қазақстандық мәдениеттің типологиялық ерекшеліктерінің қоғамдық сананың жаңғыруына ықпалы туралы білімге;
- Адамның ішкі-жан-дүниесі мен қоғам үйлесімділігіне, қоғамдық бірліктің мазмұнын ұғуда;
- Қоғам туралы өз ой-пікірін қалыптастыруды жан-жақты білім алуға қол жеткізеді.

Емтихан емтихандар кестесінде белгіленген уақытта басталады. Студент емтихан тапсыру барысында университетте жалпы қабылданған емтихан талаптарын қатаң сақтауы тиіс. Олар бұзылған жағдайда студентке «F» бағасы қойылады.

Емтихан формасы: Қорытынды емтихан онлайн «Универ» жүйесінде тестілеу түрінде өтеді.

Емтиханды бағалау: Оқытушы студенттің білімін оның тестілеудегі жауаптарының қорытындысы бойынша бағалайды.

Студенттің жауаптары мына көрсеткіштер бойынша бағаланады:

- 1) Студенттің тестілеуде бойынша мінсіз, жан-жақты философиялық білімін көрсетуі, сұрақтың терең мазмұнын ашуы, түпнұсқаларды және философиялық категориалдық аппаратты қолдана отырып, тест жауабын айқын да түсінкті баяндауы;
  - 2) Түпнұсқаларды қолдана отырып тестілеуде жауап берумен қатар, жекелеген кемшіліктер жіберуі;
  - 3) Тестінің қате шешу, яғни пән бойынша білімінің жоқтығын көрсетуі.
- Емтихан кезінде студент университетте қабылданған талаптарды қатаң орындауы тиіс (емтиханға кешікпеу, емтихан кезінде электрондық құралдарды қолданбау, көшірмеу, тыныштық сақтау және т.б.). Баға қойылу мерзімі – 48 сағат.

1-тақырып. Саны ұғымы

Сана. Сананың философиялық мәні. Өзіндік сана. Тарихи сана. Мәдени сана. Ғылыми сана. Рухани сана. Сананың ынғайлары. Физикализм. Солипсизм. Объективті идеализм. Материализм. Декарттың дуализмі. Гегельдің диалектикалық идеализмі. Гуссерльдің феноменологиясы. Сартрдың экзистенциализмі.

2-тақырып. Адам және қоғам

Адамның философиялық мәні. Адамның қоғамдық қатынастардағы рөлі мен қызметі. Адам өмірінің мәні. Қоғам түсінігі. Қоғамдық формациялардың типологиясы. Әлеуметтік құрылым. Әлеуметтік әділеттілік. Мәдениет және дәстүр. Этика және эстетика. Интеракция. Экономика. Аграрлық қоғам. Индустрналды қоғам. Ақпараттық қоғам. Постиндустриалды қоғам. Мәдениатаралық қоғам. Қазақ қоғамы.

3-тақырып. Қоғамдық сана

Қоғам құрылымы. «Қоғамдық сана» ұғымы. Қоғамдық сананың түрлері. Маркс пен Энгельс философиясындағы қоғамдық сана түсінігі. Қоғамдық сана мен қоғамдық болмыс арақатынасы. Эмиль Дюркгеймнің қоғамдық санаға көзкарасы. Қоғамның типтері. Постиндустриалдық қоғам. Ашық қоғам. Жабық қоғам.

4-тақырып. Ақыл-ой және сана

Ақыл-ой мен сананың генезисі. Адамзат ақыл-ойының қалыптасу кезеңдері. Ақыл-ойдың философиядағы көрінісі. Ақыл-ойдың тәрбиедегі рөлі. Сократтық әдіс. Когнитивтік философия. Диалектика. Рационализм және эмпиризм. Сананың философиялық мазмұны. Сергек сана.

5-тақырып. Қоғамдық сана және мораль философиясы

Қоғамдық санадағы этикалық және моралдық мәселелер. Аристотель этикасы. Никомах этикасы. Евдем этикасы. Үлкен этика. Д.Юмның «Адамның табиғаты» туралы трактаты. Теориялық этика. Нормативті этика. Эмпериялық этика. Мораль. Мораль философиясы. Адамгершілік ұғымы. Этика және мораль түсініктері. Дүниетану функциясы. Болжалды-императивті функция. Адамгершілік функция. Моральдық нормалар. Моральдық ережелер. Ар-намыс мәселесі. Утилитаризм. Деонтология. Табиғи құқық. Қайырымдылық. Феминистік этика. Дұрысшыл сана. Моральдық плюрализм. Моральдық релятивизм.

6-тақырып. Ұлттық сана

Ұлттық сана ұғымы. Ұлттық идеология. Абай іліміндегі ұлттық сана. Тіл. Мәдениет. Дәстүр. Әдет-ғұрып. Тарихи ескерткіштер. Адамның тарихи жады. Ұлттың дамуы. Ұлттық құндылықтар. Қазақ философиясы. Шекерім философиясындағы ұлттық мазмұн. Алаш арыстарының аманаты.

7-тақырып. Қоғамдық сана құрылымы және қоғамдық сананың дамуының әлеуметтік-философиялық заңдылықтары

Қоғамдық сананың құрылымдары. Қарапайым құрылым. Теориялық құрылым. Қоғамдық психология. Қоғамдық идеология. Дәстүрлі қоғам түсінігі. Қоғамдық сана және әлеуметтік аспектілері. Қоғамдық сананың философиялық заңдылықтары.

8-тақырып. Адам құндылығы категориясы және қазақстандық қоғамның үдемелі дамуының критерийлері

Құндылықтар философиясы. Адам құқығы. Ата заң. Өзіндік қадір-қасиет. Гуманизм. Моральдық құндылықтар. Этика. Құқықтар мен еркіндіктер. Жеке тұлғаның дамуы. Еркіндік пен жауапкершілік. Мемлекет және қоғам. Қазақстан қоғамындағы экономикалық өсім. Әлеуметтік әділеттілік. Әділтті Қазақстан. Жаңа Қазақстан тұжырымы. Технологиялық даму. Экологиялық ұстанымдар. Цифрлық қоғам.

9-тақырып. Қазақ философиясы мен ұлттық мәдениеттегі мемлекеттік және отбасылық құндылықтардың үйлесімділігі мәселесі
Мемлекеттік құндылықтар. Отбасылық құндылықтар. Үйлесімділік ұғымы. Ұлттық мәдениет. Қазақ философиясы. Ұлттық тәрбие. Құрмет ұғымы. Қонақжайлыш. Отбасылық бірлік. Рухани құндылықтар. Қазақ отбасындағы әке мен аナンЫң орны. Отбасы институты. Кәсіби отбасы институты.

10-тақырып. Қазақстандағы философиялық ойдың дамуы және оның ұлттық мәдениеттің дамуына ықпалы

Қазақстандық философиялық ойдың қалыптасуы. Ауыз әдебиетіндегі философиялық мазмұн. Жазба әдебиетіндегі фиолософиялық ойлар тұжырымы. Қазақ философиясының теориялық кезеңі. Ұлттық мәдениетке қазақ философиясының әсері.

11-тақырып. Қоғам қалыптасуының әлеуметтік және мәдени негіздері

Мемлекеттік идеология. Ұлттық болмыс. Ұлттық сана. Мәдениет. Дін. Діл. Әдебиет. Өнер. Тілдің рөлі. Мәдениатаралық байланыстар. Тұп қазақ философиясы.

12-тақырып. Мамандардың интеллектуалдық дамуы - ұлттық бәсекелестікке қабілетті болуының негізі

Жеке тұлғаның өзін-өзі тануы. Өмірлік ұстаным. Адамгершілік құндылықтары. Интеллектуалдық даму. Методология. Ұлттық бәсекелестік. Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар. Куатты ақпараттық ревалюция. Интеллектуалдық ұлт стратегиясы. Жеке тұлғаның зияткерлік дамуы. Еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілік.

Nегізгі

1. Алтаев Ж. Әл-Фараби өркениеттер сұхбатында. 7-том. – Алматы, «Қазақ университеті», 2017.
  2. Нұрышева Г.Ж. Философия. – Алматы: Інжу-маржан, 2013.
  3. Нұрышева Г.Ж. Философия тарихы. – Алматы, «Зият пресс», 2005.- 180 б.
  4. Есім F. Сана болмысы: саясат пен мәдениет туралы ойлар. – Алматы : Ғалым , 1998– 307 б.
  4. Еңсегенов Қ. Қоғамдық сана формаларының даму диалектикасы.(Көмекші оқу құралы). – Алматы: Санат, 1994. – 52 б.
  5. Коңырбаева К.М. [жалпы ред.: З. К. Шәүкенова, С. Е. Нұрмұратов]... Қазақ философиялық ойы эволюциясындағы еркіндік идеясы. Монография «Ғылыми қазына (2012-2014 жж.)» салааралық ғылыми бағдарламасы аясында даярланған. – Алматы :2013. – 213 б.
  6. Нысанбаев Ә.Н. Қазақ философиясы тарихы (ежелгі дәуірден қазіргі заманға дейін). Жалпы ред.: З.К. Шәүкенова, С.Е. Нұрмұратов, Философия, саясаттану және дінтану ин-ты, ҚР Білім және Ғылым министрлігі Ғылым комитеті . – Алматы : [б. ж.] , 2014. - 388 б.
  7. Қорқыт. Әл-Фараби. Ж.Баласағұн. М.Қашқари. Қ.А.Иассауи. Қазақ даласының ойшылдары. IX-XII ғғ. – Алматы : Ғылым, 1995. – 159 б.
  8. Боканова Ж., Нұрқатова Л., Сұлтанғазы Г., Масатова Б., т.б. Қоғамдық сананы жаңғырту: тұжырымдамалық және әдіснамалық тәсілдер. – Нұр-Сұлтан, 2021.-300 б.
  10. Мусаева Н. Р. Қазақ философиясының толеранттық сипаты. Қазақстанның ғылыми әлемі/Научный мир Казахстана. - 2012. - № 3-4. - 122-124 б.
  11. Ғабитов Т.Х., Барлыбаева Г.Г. Қазақ ағартушыларының философиясы. – Астана : Аударма , 2007. 10-том . - 468 б.
  12. Нысанбаев Ә. Қазақстан. Демократия. Рухани жаңару. – Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 1999. - 414 б.
  13. Қосдәүлетова С. Қазақ философиясындағы дәстүр мен жаңашылдық: Қоғам. Тарих. Мәдениет. Қоғам және Дәуір: ғылыми сараптамалық журнал. - 2011. - № 1. - 137-144 б.
  14. Мусабеков М.Н. Құндылықтар және олардың мәдени-тарихи сипаты. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Хабаршысы: Әлеуметтану және саяси ғылымдар сериясы. - 2013. - № 2. - 65-68 б.
  - 15.ХессР. Философияның тандаулы 25 кітабы. /Ғылыми ред. Раев Д.С. – Астана, 2018.–360 б.
  16. Кенни Э. Батыс философиясының жаңа тарихы. 1-том: Антика философиясы / Науч. редактор Молдабеков Ж. Ж. – Астана, 2018. – 408 б.
  17. Кенни Э. Батыс философиясының жаңа тарихы. 2-том: Орта ғасыр философиясы / Науч. редактор Оспанов С. – Астана, 2018. – 400 б.
  18. Джонстон Д. Философияның қысқаша тарихы. Сократтан Дерридаға дейін / Ғылыми ред. Нурышева Г.Ж. – Астана, 2018.– 216 б.
- Қосымша:
- Зерттеушілік инфрақұрылымы**
- iph.kz/izdaniya/knigi/ кітапханалық сайты : <https://iph.kz/izdaniya/knigi/>
  - Электронды мемлекеттік кітапхана: <https://kazneb.kz/kk>
- Интернет-ресурстар**
1. ҚазҰУ кітапханасы - <http://elibrary.kaznu.kz/ru>
  2. «Гуманитарлық білімдер» порталы - <http://www.humanities.edu.ru/>
  3. «Сандық білім беру ресурстарының бірынғай жинағы» - <http://school-collection.edu.ru/> «Қазақстанның Ашық университеті» - <https://openu.kz>.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ
(testiley)

Пән: Философия Форма: Тестілеу Платформа: онлайн

№	Критерий	Балл				
		ДЕСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы» 90-100 %	«Жақсы» 70-89%	«Қанағаттанарлық» 50-69%	«Қанағаттанарлықсыз» 25-49%	0-24%
1 сұрақ	1 критерий Пәннің теориялық негіздері мен зерттеу бағыттарын білу және түсіну, ерекшеліктерін тану, логикалық мазмұнын дәйектеу	Жауапта тестінің жан-жақты ашылуы, егжей-тегжейлі дәлелдер бар, әрбір корытынды мен мәлімдеме логикалық және дәйекті түрде құрастырылған.	Жауап құрамында мәселені толық, бірақ толық емес қамту, негізгі ережелерді қысқартып дәлелдеу, логиканы бұзу және материалды баяндау өту реттілігі бар.	Жауап құрамында тестілеуде ұсынылған мәселелердің толық қамтылмауы, үстірт дәлелдер көлтірілуі, негізгі ережелердің сақталмауы, композициялық тәнгерімсіздіктердің орын алуы, логиканың бұзылуы және материалды баяндау реттілігі бар.	Қойылған сұрақтардың дұрыс қамтымауы, кате дәлелдеулер, фактілік және сөздік қателер, дұрыс емес корытындыны болжай	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу, корытынды бақылауды өткізу, ережесін бұзу
	2 критерий. Пәннің теориялық мазмұнын меңгеру және пән терминологиясын дұрыс колдану	Теориялық мазмұны олқылықсыз толық, жүйелі, терең менгереді. Студент пәннің терминдерін өте жақсы менгеріп, олардың дұрыстығын көрсетеді, сұрақтарға жауап бергенде колданады.	Теориялық мазмұны олқылықтарсыз, жалпы игерілді. Студент жақсы білімін көрсетіп, пәннің негізгі терминдерін, олардың дұрыстығын сұрақтарға жауап бергенде қолданылады.	Теориялық мазмұның басым бөлігі игеріледі, бірақ көп нәтижелі болмайды. Студент пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетеді. Жауапта стилистикалық қателер мен терминдерді дұрыс емес колдану кездеседі.	Теориялық мазмұны жартылай игерілді. Студент пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетті. Сұрақтарға кате жауаптар берілген.	Теориялық мазмұны игерілмеген. Студент пәннің негізгі шарттарын білмегендігін көрсетті. Сұрақтарға жауап беруде оларды колдану кезінде өрескел қателіктер жіберілді.
2 сұрақ	3 критерий Курс теориясын және тандалған әдістеме мен технологияны нақты	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа егжей-тегжейлі, дәлелді жауап беру, содан кейін курстың практикалық мәселелерін мәселелерін толық емес	Оқу тапсырмасын жартылай орындау, курстың практикалық жүйелілік бұзылған, фактілік және магыналық	Материал үзінділермен берілген, логикалық жүйелілік бұзылған жауап жоспары; Қабілетсіздік,	Тапсырмалар немесе жеткіліксіз ойластырылған жауап жоспары; Қабілетсіздік, колдана алмау;	Тапсырмаларды шешу үшін білім мен алгоритмдерді колдана алмау;

	практикалық тапсырмаларға қолдануды біріктіру мүмкіндігі	шешу.	жауап беру, кейде дәлелді жауап; нормаларды сауатсыз колдану.	қателіктер жіберілген, курс бойынша теориялық білім үстірт пайдаланылады.	жалпы тапсырмаларды орындау; Қателер жіберу және нормадан асатын ақаулардың болуы.	корытындылар мен жалпылаулар жасай алмау; Корытынды бақылау жүргізу ережесін бұзу.
	4 критерийі Алынған білім негізінде әлеуметтік зерттеулерде үлкен деректерді пайдалану мүмкіндіктерін қолдану дағдыларына сүйене отырып, тәжірибеге бағытталған тапсырманы орындау	Студент білімді практикалық қолдануды көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма орындалды: тапсырма сұрағына дұрыс жауап берілген, оны шешу барысы жан-жақты, дәйекті, сауатты және теориялық негіздемелермен түсіндірілген	Білімді практикалық қолдануды көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма кейбір дәлсіздіктермен орындалды: тапсырма сұрағына дұрыс жауап берілген, оны шешу барысы жан-жақты, бірақ жеткіліксіз логикалық, кейбір детальдарда қателіктер мен теориялық негіздемеде аздаған қындықтар бар.	Студент білімді практикалық қолдануда төмен деңгей көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма кейбір дәлсіздіктермен орындалған: тапсырма сұрағына дұрыс жауап берілген, шешу барысы жан-жақты түсіндірілген, бірақ жеткілікті логикалық емес, кейбір детальдарда қателіктер мен теориялық негіздемеде аздаған қындықтар бар.	Студент білімді практикалық қолдануда төмен деңгей көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма толық орындалмаған: тапсырма сұрағына дұрыс жауап берілген, бірақ оны шешу барысы жеткіліксіз толық, дәйекті, қателіктермен, теориялық негіздемесі әлсіз, елеулі қындықтар мен қателіктер бар. Қажетті білік пен дағды іс жүзінде қалыптаспаган немесе олардың кейбірі ғана қалыптасқан. Студент жауаптары осыларды көрсетті.	Студент білімді практикалық қолдануды көрсеткен жок. Тәжірибеге бағытталған тапсырма орындалмаған: тапсырма сұрағына жауап берілген, оны шешу барысы толық емес, дәйекті, ерескел қателіктермен және теориялық негіздемесіз берілген.
3 сұрақ	5 критерийі Әлеуметтік мәселелерді ғылыми талдау дағдыларында менгеру және тәуелсіз құндылық пайымдауларын дамыту.	Қажетті біліктер мен менгерілген материалмен жұмыс істеу дағдылары қалыптасқан. Студент бағалау пікірлерін негіздеді, жеткізді, өз пікірін дәлелдей, корғау қабілетін көрсетті.	Қажетті біліктер мен менгерілген материалмен жұмыс істеу дағдылары негізінен қалыптасқан. Студент бағалау пікірлерін жеткізу, дәлелдеу және өз пікірін қорғау қабілетін көрсетті.	Қажетті практикалық дағдылар менгерілген материалмен жұмыс істеуде негізінен қалыптасқан, бірақ орындалған тапсырмалардың кейбірінде қателіктер бар. Студент өз	Қажетті біліктер мен дағдылар іс жүзінде қалыптаспаган немесе олардың кейбірі ғана қалыптасқан. Студент бағалау пікірлерін жеткізу қабілетін көрсетті, бірақ өз пікірін сенімді түрде	Қажетті біліктер мен дағдылар қалыптаспаган. Студент бағалау пікірлерін жеткізу қабілетін көрсете алмады, өз пікірін дәлелдемейді және корғауға

		ішінара көрсетті.	пікірлерін жеткізуде ішінара қабілетін көрсетті, бірақ аргументация көрсете алмады.	дәлелдей алмады.	тырыспайды.
6 критерий Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтижені негіздеу	Фылыми тұжырымдар мен қолданылған әдістеме және технологияның дәйекті, логикалық және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, фылыми тілдің нормаларын сақтау; материалды баяндауда минималды дәлсіздіктерге жол беріледі, олар жалпы алғанда дұрыс қорытындыларға әсер етпейді.	Тұжырымдамалық материалды пайдалану кезінде жекелеген маңызызыз дәлсіздіктер мен жалпылауда және корытындыларда аздаған қателіктеге жол беріледі, олар тапсырманы орындаудың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген фылыми тұжырымдардың қолданылуымен байланысты қорытындылар нақтыланбаған және сенімді емес, стильдік және грамматикалық қателіктеге бар, сондай-ақ практикалық шешімдердің нәтижелерін өндөуде дәлсіздіктер байқалады.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалған, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материал мен аргументация әлсіз пайдаланылған.	Тапсырма орындалмаған, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмаған. Корытынды бақылау жүргізу ережелері бұзылған.

Корытынды бағаны есептеу формуласы:

Корытынды баға (ҚБ) = (%1+%2+%3+%4+%5+%6 т.б.) / K, мұнда % – критерий бойынша тапсырманы орындау деңгейі, K – критерийлердің жалпы саны.

Емтихан билеттері 3 сұрақтан тұрады. Дұрыс орындалған тапсырмалар үшін ең көбі-100 балл, оның ішінде бірінші сұраққа – 30 балл, екінші сұраққа-30 балл, үшінші сұраққа - 40 балл.

Корытынды баллды есептеу мысалы

№	Балл Критерийлер	«Оте жақсы»	«Жақсы»	«Қанагаттанарлық»	«Қанагаттанарлықсыз»
		90-100%	70-89%	50-69%	25-49%
1.	1 Критерий	100			
2.	2 Критерий		75		
3.	3 Критерий			60	
4.	4 Критерий				45
5.	5 Критерий	100			
6.	6 Критерий				49
Корытынды %		200	75	60	94
					200+ 75 + 60 + 94 = 429

					429 / 6 критерийлер = 71,5 Корытынды балл в % = 72
--	--	--	--	--	---

Есептеу кезінде алынған пайызға сүйене отырып, біз бағаны бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.

72 балл 70 балдан 89 балға дейін, бұл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келеді.

Осылайша, осы есептеуде жоба дәстүрлі бағалау шкаласы мен ECTS-ге ауыстыра отырып, білім алушылардың оқу жетістіктерін есепке алуды бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес «Жақсы», **72 балға** бағаланатын болады.